

Klimaatrelativisme

Langzaam ebt de Kyotokoorts weg uit Nairobi en de mediakanalen. In afwachting van een nieuwe opstoot, rest ons de vaststelling dat de megaklimaatconferentie van 2006 een oefening bleek in toegepaste overbodigheid, net zoals alle andere conferenties sinds het minimalistische Kyoto Protocol. Als zoveel mensen van goede wil het probleem niet kunnen oplossen, rest ons dan alleen de wanhoop of een *deus ex machina*? Maar kennen de klimaatonderhandelaars wel hun grootste bondgenoot, namelijk de spontane economische orde à la Hayek met daarin centraal de technologische dynamiek en het rationeel streven naar energieonafhankelijkheid.

Voor alle duidelijkheid, het klimaatdossier is vooral een ecologische vertaling van het streven naar maximale economische groei. De terecht geroemde Stern Review motiveert klimaatbeleid letterlijk als een noodzakelijke stap in het traject naar maximale economische groei tot 2100 en 2200. En net dit uitgangspunt laat ons toe om de problematiek minder wanhopig te benaderen.

beheerder van *Earth Climate Inc* heeft een duidelijk doel voor ogen; zijn computermodel zoekt naar de preferentiële configuratie van klimaatparameters tot 2100 waardoor de benuttingsmogelijkheden van de globale natuurlijke rijkdommen gemaximaliseerd worden. Voor hem is het globale klimaat een productiefactor die momenteel zwak *gemanaged* wordt.

Klimaatbeschermers maken zich vooral grote zorgen over de niet-maximale toename van de wereldrijkdom tegen 2100.

Eerst de fundamentele vraag; waar brengt ons het internationale emissiereductiebeleid? Klimaatmodellen berekenen welke klimaatstatus we in 2100 of 2200 kunnen verwachten voor elk mogelijk emissiepatroon gedurende de 21ste en 22ste eeuw. Er kan heel wat gebeuren in 200 jaar en de virtuele klimaatrealiteit die een resultaat verbindt aan alledaagse automatisen zoals het verbranden van fossiele energiebronnen suggereert de mogelijkheid tot interventie, controle, verandering en verbetering. Wie kan hieraan weerstaan?

Heidegger voorspelde als eerste dat de moderne mens zich geroepen voelt om het globale klimaatreservaat te beheren. En de

De opportuniteitskost van het niet bereiken van de preferentiële toekomstige klimaatconfiguratie wordt uitgedrukt als een percentage van het wereld-BNP. De Stern Review becijfert de maximale schade – economische kosten, catastrofekosten, gezondheids- en milieukosten - door de meest rampzalige klimaatverandering op maximaal 5 à 10% van het wereld-BNP in 2100. Maar volgens hetzelfde rapport zijn er tot 2050 amper waarneembare kosten door de klimaatverandering en is het wereld-BNP in 2050 reeds drie à vier keer omvangrijker dan nu. Tegen 2100 is het gemiddeld wereldinkomen misschien wel vertienvoudigd. En of de wereldeconomie groeit. Sinds 1990 lijkt het economische groeiritme van China en India mee te stijgen

met de globale temperatuur. Door een emissiereductiebeleid en het vermijden van toekomstige klimaatschade wordt de wereld in 2100 dus ongeveer 5 à 10% rijker.

Klimaatbeschermers maken zich vooral grote zorgen over de niet-maximale toename van de wereldrijkdom tegen 2100. Het gaat echter niet op om de huidige mondiale problemen zoals armoede, uitbuiting, AIDS, honger en obesitas, en de vele conflicthaarden als vervelende randvoorwaarden van een

overwegingen. Het klimaat mag dan alleen veranderen op een natuurlijke wijze, dus niet door menselijke interferentie maar wel door bijvoorbeeld enorme vulkaanuitbarstingen.

De klimaatverandering wordt echter vooral gedreven door de mondiale bevolkings- en inkomenstoename. Ecologische scenario's kunnen moeilijk de mens wegdenken in het vooruitzicht van een hopelijk relatief rijke wereldbevolking van 8 à 9 miljard tegen 2050. Elke bevolkinggroei geënt op fossiele

Zweden streeft als eerste land naar totale olie-onafhankelijkheid tegen 2020.

Zomaar, spontaan, zonder internationaal akkoord en op eigen kosten.

optimalisatievraagstuk te beschouwen. Al deze mondiale problemen veroorzaken nu veel leed en niet binnen 100 jaar. De internationale gemeenschap heeft reeds vele waardevolle initiatieven opgezet maar het werk is ver van af. Een toekomstige klimaatverandering zal de globale ongelijkheid weliswaar verder vergroten maar om armoede te laten wegsmelten als een afdrijvend ijsblok is meer nodig dan een nieuwe emissiereductiedoelstelling.

Het klimaat is nooit echt stabiel geweest. Europa leefde tot de 19de eeuw onder de invloed van een kleine ijstijd en de lokale opwarming boven en rond de Indische Oceaan door klassieke pollutie blijkt een impact te hebben op mondiale weerpatronen zoals neerslaghoeveelheden boven Afrika. Het lijkt wel of de klimaatrealiteit elke dag complexer wordt...

Maar wat de menssoort ook mag uitspoken, er zal altijd een klimaat zijn. Het toekomstige klimaat is misschien niet het ideale klimaat – wie kan trouwens het alleenrecht opeisen om het ideale klimaat in 2100 of 2200 te bepalen-, maar het 'klimaat-zijn' zal zijn. Ecologen kunnen het vermijden van een antropogene klimaatverandering motiveren als een doel op zich, los van materiële en utilitaristische

energiesystemen heeft voorlopig nog altijd ecologische consequenties maar dit is geen reden tot fatalisme.

Zo is er nog de spontane economische orde. Wanneer de doemscenario's inzake olie- en gasvoorraden correct zijn, zal het prijsmechanisme de groeiende wereldeconomie dwingen om een alternatief energiesysteem uit te bouwen, gericht naar de zon. Zelfs wanneer de grote olie- en gasschaarste zou uitblijven – doemscenario's uit het verleden hebben vooral een hoge amusementswaarde – dan zullen vooruitziende landen hun problematische energie-afhankelijkheid hoe dan ook willen beperken. Dit is een kerntaak voor elke risicominimaliserende overheid. Deze doelstelling komt tevens de betalingsbalans ten goede en laat toe de inflatie beter te beheersen. Zo streeft Zweden als eerste land naar totale olie-onafhankelijkheid tegen 2020. Zomaar, spontaan, zonder internationaal akkoord en op eigen kosten. En Zweden dient de broeikasgasemissies niet eens te reduceren onder het Kyoto Protocol... Japan, het Verenigd Koninkrijk, Duitsland en zelfs de VS hebben vergelijkbare aspiraties, zij het eerder op middellange termijn.

Omwille van de zeer ongelijke geografische verdeling van olie en gas nemen pionierslanden langzaam maar zeker vrijwillig afscheid van het fossiele tijdperk. Eens deze transitie op gang is getrokken, kunnen de twijfelaars ofwel volgen ofwel economisch en technologisch gefossiliseerd worden. Niet alle industriële transitieverhalen zullen slagen en mislukkingen kunnen zeer duur uitvallen. Maar het is gewoon ondenkbaar dat alle pogingen zullen falen; de technologische dynamiek is nog nooit stilgevallen. Eigenlijk kan alleen het massaal teruggrijpen naar steenkool letterlijk roet in het eten gooien. En dat terwijl de eerste doemscenario's over het uitputten van de steenkoolvoorraden dateren van 1850.

De eerste taak voor elke overheid is dan ook het scheppen van een kader dat de noodzakelijke techno-industriële transitie

optimaal ondersteunt. Hierbij staan juiste prijssignalen centraal en is er geen plaats voor subsidies aan fossiele energiesystemen.

Internationale samenwerkingsverbanden rond de grootste industriële bedrijven zijn nodig om snel nieuwe en vooral reeds bestaande technologieën naar de markt te brengen.

De globale broeikasgasemissies kunnen dus nog enkele decennia blijven stijgen om dan spontaan te dalen. Het is niet ondenkbaar dat uiteindelijk spontaan zal gebeuren wat iedereen in Nairobi hoopte. En ja, in 2100 zal men geamuseerd terugblikken op onze primitieve en inefficiënte energiesystemen.

Johan Albrecht

Itinera Institute

Universiteit Gent, Faculteit Economie en
Bedrijfskunde

Het Itinera Institute is een onafhankelijke denktank en doetank die, boven partijgrenzen, regionale verschillen en belangengroepen heen, wegen wil aanreiken voor beleidshervormingen met het oog op duurzame economische groei en sociale bescherming in België en zijn regio's.

Itinera Institute VZW-ASBL

Boulevard Leopold II Laan 184d - B-1080 Brussel - Bruxelles

T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69

info@itinerainstitute.org www.itinerainstitute.org

L'Institut Itinera est un think-tank et do-tank indépendant qui, au-dessus et au-delà des partis politiques, des différences régionales et des groupes d'intérêt, veut identifier les chemins de réformes qui garantissent une croissance économique et une protection sociale durables en Belgique et dans ses régions.

Verantwoordelijke uitgever – Editeur responsable: Marc De Vos, Directeur.

Disclaimer: The views presented in this Nota are those of the author(s) and do not necessarily represent those of the Itinera Institute. Nota describe research in progress by the author(s) and are published to elicit comments and to further debate.